

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos

Wtorek

4 maja 2021

nr 33 (LXXVI)

cena: 13 Kč

WIADOMOŚCI
DZIEWIĄTKLASIŚCI
ZDAJĄ DO SZKÓŁ
ŚREDNICH STR. 2-3

FOTOREPORTAŻ
BIAŁO-CZERWONE
WIĄZANKI
STR. 4

SPORT
KRÓLEWSKA
JAZDA
STR. 8

» Fasalówka « do remontu

PROBLEM: Czy popularna „Fasalówka” stanie się za dwa lata centrum całego polskiego życia społecznego na Zaolziu? Jest na to duża szansa, a wszystko za sprawą remontu, jaki w ciągu kolejnych dwóch lat ma przejść historyczny budynek w Czeskim Cieszynie. Jesienią powinna być gotowa dokumentacja techniczna przedsięwzięcia.

Witold Koźdoń

Czeskokocieszyńska „Fasalówka” to kamienica, w której mieści się m.in. siedziba Zarządu Głównego Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego oraz redakcje „Głosu” i „Zwrotu”. Jesienią 2019 r. przez trzy miesiące trwał w niej remont korytarza wejściowego na parterze, a w marcu tego roku zakończyła się modernizacja pomieszczeń po dawnej pralni, w których swoją siedzibę znajdzie Centrum Polskie Kongresu Polaków w RC. Gmach przy ul. Strzelniczej 28 od dawna wymaga jednak kompleksowej rewitalizacji.

20

mln koron – taką kwotę według wstępnych szacunków działaczy Zarządu Głównego PZKO pochłonie planowana inwestycja

– O tej inwestycji rozmawiamy bardzo długo. W trakcie poprzedniej kadencji Zarządu Głównego PZKO zostały przygotowane pewne plany, niestety ze względu na brak środków finansowych ostatecznie nie doszły one do skutku – mówiła Tomaszowi Wolffowi, redaktorowi naczelnemu „Głosu”, podczas ostatniego internetowego wywiadu w ramach cyklu „Naczelny przepytuje” prezes PZKO Helena Legowicz.

Po negocjacjach z Konsulatem Generalnym RP w Ostrawie oraz polskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych działaczom PZKO udało się jednak powrócić do „tematu”. W ubiegłym roku złożyli oni stosowny wniosek, a w kwietniu otrzymali do parafowania umowę na opracowanie dokumentacji projektowej przedsięwzięcia.

– Zabieramy się więc do pracy – zapewniła Helena Legowicz

• Za trzy lata lista organizacji i instytucji, które znajdą siedzibę przy ul. Strzelniczej 28 w Czeskim Cieszynie, prawdopodobnie mocno się wydłuży.
Fot. WITOLD KOZDOŃ

podczas internetowej rozmowy, którą można zobaczyć na stronie glos.live oraz na kanale „Głosu” na YouTube.

Dodała, że w przygotowaniach do realizacji projektu biorą udział przedstawiciele innych polskich organizacji. – Interesuje nas bowiem odpowiedź na pytanie, czy polskie stowarzyszenia działające w Republice Czeskiej są zainteresowane, by po remoncie naszego budynku właśnie przy ul. Strzelniczej znaleźć swoją siedzibę. W takiej sytuacji czeskocieszyńska „Fasalówka” mogłaby się stać

centrum polskiego życia kulturalno-społecznego w całym regionie – tłumaczyła Helena Legowicz, dodając, że działacze Zarządu Głównego PZKO otrzymali na ich pytanie różne odpowiedzi. – Niektóre organizacje przy ul. Strzelniczej w Czeskim Cieszynie chciałyby mieć jedynie siedzibę, inne potrzebują pomieszczeń biurowych, jeszcze inne nie potrzebują kancelarii, za to zależy im, by móc się tutaj spotykać, organizować prelekcje czy zebrania – mówiła.

Zainteresowanie projektem wyraziły m.in. Kongres Polaków w

RC oraz Polskie Towarzystwo Turystyczno-Sportowe „Beskid Śląski”. – Przy tym „Beskid Śląski” nie chce stałego biura, potrzebuje za to pomieszczenia, w którym mógłby przechowywać swoją dokumentację czy sprzęt. Kontaktowały się z nami także inne organizacje, na przykład Stowarzyszenie Przyjaciół Polskiej Książki czy Macierz Szkolna. One także nie potrzebują pomieszczeń biurowych, za to ich członkowie chcieliby się u nas spotykać – przekonywała Helena Legowicz.

Te plany mają się jednak szansę zmaterializować w roku 2023.

Remont miałby się bowiem skończyć za dwa lata. – Stanie się tak, jeśli wszystko potoczy się zgodnie z planem. Na razie zaś liczymy, że do października przygotujemy dokumentację projektową i na tej podstawie złożymy w Warszawie wniosek o finansowe wsparcie generalnego remontu. Jeśli polscy dotacodawcy zaakceptują to przedsięwzięcie, wówczas prace będą się toczyły w latach 2022 i 2023, a siedziba Zarządu Głównego PZKO zostanie wyremontowana do końca 2023 roku – stwierdziła Helena Legowicz. ▲

ZDANIEM... Tomasza Wolffa

wolff@glos.live

Nie da się ukryć, że w czasie pandemii wielu mediom zwiększyły się internetowe zasięgi. Już wcześniej popularne zjawisko przenoszenia do sieci treści wszelakich przybrało w ostatnich miesiącach jeszcze bardziej na sile. Gwoli ścisłości, cyferki są także korzystne dla „Głosu”. Niespodziewanym w ostatnich miesiącach – także chyba dla siebie – liderem wśród fanów stał się oficjalny fanpage polskiego Ministerstwa Zdrowia na Facebooku. Podejrzewam, że jeszcze rok temu pies z kulawą nogą tam nie zaglądał, od czasów panowania koronawirusa stał się natomiast miejscem nader popularnym, gdzie żółć miesza się ze ściekiem. W szczycie trzeciej fali posty dotyczące dziennej liczby zakażeń notowały blisko 1000 komentarzy, kilkadziesiąt udostępnień oraz ponad 1000 oznaczeń emocji (kiedyś były tylko lajki, dziś – jak każdy użytkownik Facebooka dobrze wie – można się także uśmiechnąć, wyrazić złość czy solidarność).

Do tej pory byłem przekonany, że w Polsce mieszka 37 milionów kibiców piłkarskich, teraz okazało się, że tyleż samo jest epidemiologów. Za mało przypadków ogłoszonych w danym dniu – źle, za dużo – też źle, jednego dnia spada – źle, kolejnego rośnie – jeszcze gorzej. Nie chcę tutaj ani bronić, ani ganić Ministerstwa Zdrowia. Nie jest to przedmiotem tego komentarza. Chociaż mam pewnie wiedzę większą niż przeciętny zjadacz chleba (wywodzącą się głównie z lektury prasy z różnych zakątków świata), nie sypię rozumami na prawo i lewo. Po prostu nie lubię się wymądrzać, „secundo” – nienawidzę hejtu w sieci.

Najwyraźniej jednak błotko w sieci jest udziałem nie tylko zwykłego Kowalskiego. Oto jakiś czas temu utytułowany polski himalaista Wojciech Kurtyka włożył kij w mrowisko w wywiadzie uderzając otwartą pięścią w polski himalaizm. Zarzuty w nim zostały wyartykułowane dość mocno: zdobywanie najwyższych gór prostymi drogami, oszustwa, wina za śmierć partnerów. Dostało się między innymi niezbyt mądrym Wandzie Rutkiewicz i Jerzemu Kukuczce oraz Krzysztofi Wielickiemu. Ten ostatni, zdobywca Korony Himalajów i Karakorum, w wywiadzie dla „Gazety Wyborczej” powiedział: „Po tym wywiadzie ludzie się podzieliли na tych, którzy są za Kurtyką, i na tych, co za Wielickim i spółką”. No właśnie, Internet hula na całego, rosną zasięgi, hejt znowu trafia na podatny grunt. A to, że wiele wpisów obraża drugiego człowieka, mało kogo obchodzi. „The Show Must Go On” – jak śpiewał Freddie Mercury.

CYTAT NA DZIŚ

Věra Jourowa
eurokomisarz

Rosja ukarała mnie z powodu mojej interwencji w sprawie wybuchu w składzie amunicji w Vrběticach. Państwa Europy Zachodniej powinny zareagować znacznie ostrzej

W OBIEKTYWIE »GŁOSU«

• W poniedziałek, w Narodowe Święto Trzeciego Maja, po prawie ośmiu miesiącach przerwy czternaste osób ponownie odebrało Karty Polaka. Uroczystość odbyła się w wyremontowanych pomieszczeniach na parterze siedziby Zarządu Głównego PZKO w Czeskim Cieszynie. Towarzyszyły jej zaś symboliczne odsłonięcie wystawy na ścianie kamienicy przy ul. Strzelniczej 28 poświęconej Konstytucji 3 Maja. Dokonali tego wspólnie konsul generalna RP w Ostrawie Izabella Wołłejko-Chwastowicz oraz prezes Kongresu Polaków w RC Mariusz Walań. Szerzej o tym wydarzeniu będzie można przeczytać w piątkowym „Głosie”.

(wik)

DZIŚ...

4

maja 2021

Imieniny obchodzą: Florian, Michał, Monika
Wschód słońca: 5.19
Zachód słońca: 20.05
Do końca roku: 241 dni
(Nie)typowe święta: Międzynarodowy Dzień Strażaka
Przysłówie: „Deszcze w świętego Floriana, skrzynia groszem napchana”

JUTRO...

5

maja 2021

Imieniny obchodzą: Gotard, Irena, Waldemar
Wschód słońca: 5.18
Zachód słońca: 20.07
Do końca roku: 240 dni
(Nie)typowe święta: Dzień Bez Makijażu
Przysłówie: „Maj bogaty, sieje kwiaty”

POJUTRZE...

6

maja 2021

Imieniny obchodzą: Filip, Jakub, Jan
Wschód słońca: 5.16
Zachód słońca: 20.08
Do końca roku: 239 dni
(Nie)typowe święta: Międzynarodowy Dzień Bez Diety
Przysłówie: „Kiedy w Filipa i Jakuba deszcz pada, suchy rok będzie; kiedy nie pada – mokry będzie”

POGODA

wtorek

dzień: 14 do 17 °C
noc: 5 do 3 °C
wiatr: 6-9 m/s

środa

dzień: 14 do 18 °C
noc: 8 do 6 °C
wiatr: 2-6 m/s

czwartek

dzień: 11 do 14 °C
noc: 5 do 2 °C
wiatr: 3-6 m/s

Dziewiątoklasiści zda ją do szkół średnich

Uczniowie klas dziewiątych, którzy zgłaszają się do szkół średnich z maturą, wczoraj i dziś piszą egzaminy wstępne. Do Polskiego Gimnazjum im. J. Słowackiego w Czeskim Cieszynie zdaje 110 kandydatów, do polskiej grupy Akademii Handlowej 49. Każdy kandydat mógł się zgłosić do dwóch placówek.

• Mury Polskiego Gimnazjum po długiej przerwie zapelnili się młodzieżą. Okazją były egzaminy wstępne. Fot. D. ANUTA CHLUP

Danuta Chlup

pierwszym miejscu. Pozostali zdają dzisiaj.

– Niektórzy piszą u nas testy w oba dni – tak dzieje się w przypadku, kiedy druga wybrana przez nich szkoła nie ma jednolitych egzaminów, ponieważ chodzi o kierunek bez matury. Każdy kandydat może pisać testy dwukrot-

nie i liczy się lepszy wynik – wyjaśniła dyrektorka Maria Jamot.

O godz. 8.30 nauczyciele nadzorujący egzaminy w poszczególnych lokalach odebrali w dyrekcji zafofione zestaw testów do matematyki i udali się do klas. Dopiero tam je otwierali w obecności kandydatów. Uczniowie pisali jednolite testy Cermatu z matematyki (przetłumaczone na język polski) i z

języka czeskiego oraz test z języka polskiego opracowany przez Centrum Pedagogiczne dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego.

Podobnie było w Akademii Handlowej – również tam kandydaci z polskich szkół zdawali z trzech przedmiotów. W Średniej Szkole Zdrowotnej od lat nie ma już polskiej klasy ani grupy, a jednak również w tej placówce jest w tym roku możliwość pisania egzaminu z matematyki po polsku.

– Zgłosiło się do nas pięć osób kandydatów z polskich szkół i chciałem im umożliwić skorzystanie z polskiego testu – powiedział redaktor dyrektora Wiesław Farana.

Dla młodzieży, która od wielu miesięcy uczy się zdalnie, egzaminy pisane „na żywo” są jedną z nielicznych możliwości spotkania się z rówieśnikami w tak dużym gronie. „Przepustką” do zdawania egzaminu był negatywny test na koronawirusa.

Przed testami czuć było tremę. – Najbardziej boimy się matematyki – mówili zgodnie uczniowie polskich podstawówek w Czeskim Cieszynie i Hawierzowie.

Nie sortujesz, płacisz

Wyrażna podwyżka opłaty państwowej za każdą tonę odpadów komunalnych, które trafiają na wysypisko śmieci, nie daje samorządowcom spokoju. Oznacza ona dodatkowy koszt, który gminy muszą ponieść. Państwo oferuje co prawda osobom zachowującym się ekologicznie tzw. rabat za sortowanie. Warunki są jednak trudne do spełnienia.

Aby sięgnąć po niższą, w sortowanie odpadów muszą włączyć się wszyscy mieszkańcy. Bystrzyca postanowiła zmotywować ich tym, że ze spółką SMOLO, troszczącą się o wywóz śmieci, uzgodniła opróżnianie pojemników co dwa tygodnie.

– Jeśli będziemy segregowali w sposób efektywny, uzyskamy tzw. rabat za sortowanie i nie będziemy musieli specjalnie podnosić opłat za wywóz śmieci – stara się przekonać mieszkańców wójt Roman Wróbel. Na razie jednak gminie nie udaje się osiągnąć określonych przez państwo limitów. – W 2019 roku limit 200 kg niesegregowanych odpadów przypadających na mieszkańca przekroczyliśmy o 9 kg. W tym roku limit wynosi już tylko 195 kg i nadal będzie obniżany. W tej sytuacji jedyną drogą jest bardziej dokładnie sortowanie. Rezerwy mamy praktycznie wszędzie, zwłaszcza w zakresie odpadów biodegradowalnych – przypomina Wróbel.

Tymczasem państwo stawia wysokie cele. Zgodnie z ustawą, w 2030 roku w RC ma zostać przeznaczonych do recyklingu aż 60 proc. odpadów komunalnych, a po upływie kolejnych pięciu lat nawet 65 proc. Obecnie udaje się to robić na poziomie 39 proc.

(sch)

Rejestrują kolejne grupy

Od jutra na szczepienia przeciwko COVID-19 mogą zgłaszać się osoby należące do grupy wiekowej 50-54 lat. Chodzi o ok. 690 tys. osób.

– Jeśli wszystko pójdzie gładko i dostawy będą realizowane, możemy de facto co tydzień otwierać rejestr dla kolejnych pięciu roczników – powiedział premier RC Andrej Babiš. Wyraził również nadzieję, że od 1 czerwca możliwość zgłaszania się na szczepienie będą mieli wszyscy chętni powyżej 16. roku życia.

(sch)

W SKRÓCIE...

Operują jak przed pandemią

Karwiński Szpital Górniczy wznowił planowe operacje. Począwszy od 7 bm. przeprowadza tyle zabiegów, co przed ograniczeniami wymuszonymi przez COVID-19. Zdaniem kierownictwa szpitala to jednak wciąż mało, ponieważ oddanie do użytku nowego pawilonu miało zaowocować wzrostem liczby operowanych osób. Tymczasem część łóżek nadal jest przeznaczona dla pacjentów z koronawirusem.

– Codziennie wykonujemy pięć takich zabiegów, dwie operacje kregostupa oraz trzy operacje wszczepienia endoprotezy. Przed każdą operacją wykonujemy pacjentowi test PCR. Kilka wyników już było pozytywnych i w tych przypadkach nie mogliśmy przeprowadzić zaplanowanej operacji – opisał aktualny stan dyrektor szpitala Tomáš Canibal.

Także oddział rehabilitacji, który przez kilka miesięcy był oddziałem covidowym, ponownie spełnia swoją rolę. Nadal zamknięty jest natomiast oddział chirurgii kregostupa, ponieważ część personelu opiekuje się chorymi na COVID-19. Z powodu ograniczeń wymuszonych przez pandemię czas oczekiwania na operację planową przeciągnął się w Karwińskim Szpitalu Górniczym o pół roku.

Jednym z pierwszych pacjentów cieszących się z przeprowadzonej operacji jest František Svák, który wraca w szpitalu do formy. Podkreśla, że z powodu koronawirusa długo czekał na operację kolana, która sprawiała mu poważne problemy.

(dc)

•••

Wyczerpany 21-latek

Zima w górach jeszcze się nie skończyła. W trudnych warunkach turyści szybciej tracą siły. Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe poinformowało w piątek o interwencji pod Łysą Górą. Po wyczerpanego młodzieńca, znajdującego się pod szczytem na czerwonym szlaku turystycznym, poleciał śmigłowiec. 21-latek skarżył się na ból w klatce piersiowej.

Poszkodowanego wyciągnięto na pokład śmigłowca za pomocą specjalnego dźwigu. Lekarz zbadał mężczyznę i udzielił mu pierwszej pomocy. Śmigłowiec przewiózł młodzieńca do szpitala we Frydku-Mistku.

(dc)

•••

Zwłoki w zgłaszczach

Zdjęcia: ARC

Podczas niedzielnego dogaszania pożaru garażu w Czeskim Cieszynie strażacy znaleźli w gruzach zgwałcone ciało mężczyzny. Policjanci ustalają obecnie tożsamość ofiary pożaru. Jak poinformował dziennikarzy rzecznik prasowy Wojewódzkiej Straży Pożarnej, Petr Kůdela, na miejscu zdarzenia interwieniowały trzy zastępy strażyackie – dwie zawodowe jednostki z Czeskiego Cieszna i Karwiny oraz ochotnicza straż pożarna z Czeskiego Cieszna-Miasta. Pożar zgłoszony do centrali tuż przed godziną 5.30 udało się opanować w ciągu trzydziestu minut. Okoliczności zdarzenia bada Policja RC.

(jb)

Literacki żywy pomnik

• W ubiegłotygodniowej konferencji prasowej wzięli udział (od lewej): burmistrz Wisły – Tomasz Bujok, prof. Ryszard Koziołek, rektor Uniwersytetu Śląskiego oraz Andrzej Drobik, koordynator programowy festiwalu. Fot. WITOLD KOZDÓN

Jerzy Pilch był dla Wisły tym, kim dla Karwiny Gustaw Morcinek. 29 maja minie pierwsza rocznica śmierci wybitnego pisarza. W Wiśle będzie wówczas trwał Festiwal Słowa im. Jerzego Pilcha „Granatowe góry”.

– Długo myśleliśmy, jak upamiętnić Jerzego Pilcha. Pojawiały się różne pomysły. Zastanawialiśmy się jednak, czego on sam najbardziej by chciał. W końcu doszliśmy do wniosku, że najtrafniejszym będzie zorganizowanie festiwalu słowa. Mamy ambicję przygotować duże i poważne wydarzenie i myślę, że sztuka ta nam się uda – mówił podczas ubiegłotygodniowej konferencji prasowej poświęconej festiwalowi burmistrz Wisły Tomasz Bujok.

Festiwal im. Jerzego Pilcha potrwa w Wiśle od 28 do 30 maja. Zdaniem prof. Ryszarda Koziołka, literaturoznawcy, rektora Uniwersytetu Śląskiego, a zarazem przewodniczącego rady programowej festiwalu, służy mu się wspaniały, przedłużony, późnomajowy weekend.

– Hołd można oddać twórcy na wiele sposobów. Można wybudować pomnik, można postawić ławeczkę, można elegancko wydać dzieła zebrane i wszystko to należy zrobić, ale festiwal jest najbardziej żywą formą pamięci o pisarzu i jego twórczości. Wydarzenie nie tylko przyciągnie ludzi. Tych, którzy Pilcha znali, mieli z nim jakieś związki czy fascynowali się nim, ale pozwoli też pobyc z sobą jego czytelnikom – tłumaczył.

W ramach festiwalu przez Wisłę przewinie się kilkudziesięciu znanych polskich pisarzy i dziennikarzy, m.in. Jerzy Baczyński, redaktor naczelny tygodnika „Polityka”, Wojciech Jagielski, jeden z najbardziej doświadczonych

(wik)

»Głos« w parlamencie

Senator Andrzej Feber odwiedził w ub. tygodniu czytelnię periodyków Biblioteki Parlamentarnej w Pradze. Jego przewodniczką wśród polek pełnych gazet i czasopism była Ivona Kasalická. – Zaprezentowała mi nie tylko bogate zbiory świadczące o starannym monitoringu czeskiej prasy, ale także ofertę pism ratuszowych z całej RC – powiedział parlamentarzysta ze Stonawy. Dodał, że dzięki możliwości odbierania wszystkich gazetek samorządowych wydawanych

(sch)

Biało–czerwone wiazanki na polskich grobach

Konsul generalna RP w Ostrawie Izabella Wołłejko-Chwastowicz oraz wicekonsul Edyta Wodzyńska-Andreewa odwiedziły w sobotę siedem cmentarzy na Zaolziu. Złożyły biało-czerwone wiazanki i zapaliły znicze na grobach osób zasłużonych dla polskości naszego regionu. Okazją był obchodzony 2 maja Dzień Polonii i Polaków za Granicą.

Danuta Chlup

W poszczególnych miejscowościach panie konsul spotkały się

przy grobach z przedstawicielami miejscowych kół Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego, nauczycielami, a w niektórych przypadkach także z członkami rodzin zmarłych. Delegacji Konsulatu

towarzyszyła prezes PZKO Helena Legowicz.
– Wiem, że to nie są wszystkie miejsca i wszystkie osoby, które zasługują na pamięć, dlatego zwracam się do miejscowych kół PZKO

i innych osób, abyśmy wspólnie stworzyli listę ludzi zasłużonych, których groby będziemy odwiedzać. Prócz 2 maja są także inne okazje – 1 oraz 11 listopada – powiedziała Wołłejko-Chwastowicz.

Zachęcała także społeczników z całego Zaolzia, aby zgłaszali do Konsulatu wnioski o dofinansowanie renowacji grobów zasłużonych Polaków, szczególnie tych, którymi nikt się nie opiekuje. ▀

• Czeski Cieszyn: W drodze do grobu poety i redaktora Henryka Jasiczka. Pierwsza z lewej jego córka Danuta Palowska, obok prezes MK PZKO w Cz. Cieszyńskim Centrum Małgorzata Rakowska, prezes PZKO Helena Legowicz, konsul Izabella Wołłejko-Chwastowicz i konsul Edyta Wodzyńska-Andreewa. Z tyłu dyrektorka PSP w Suchej Górnej Monika Pląskowa.

• Jabłonków: Konsul Izabella Wołłejko-Chwastowicz i prezes MK PZKO Jan Rytko przy grobie Antoniego Szyrc. Na tym cmentarzu złożono kwiaty i zapalono znicze także na grobach poety i redaktora „Głosu Ludu” Władysława Sikory, prezesa Rodziny Katyńskiej Józefa Pilicha oraz polskich legionistów.

• Karwina-Kopalnie: Biało-czerwone wiazanki na grobie przedwojennego burmistrza Karwiny Wacława Olszaka, zamordowanego przez Niemców w 1939 roku. Tu rozpoczął się sobotni rajd po cmentarzach. Polskie dyplomatki przywitali przedstawiciele MK PZKO w Karwinie-Raju.

• Sucha Góra: Izabella Wołłejko-Chwastowicz składa wiazankę kwiatów na grobie architekta i kombatantha Bronisława Firli. Na górnosuskim cmentarzu delegację powitał prezes MK PZKO Bronisław Zyder. Zwrócił uwagę także na groby innych zasłużonych Polaków.

• Czeski Cieszyn-Mistrzowice: Grób Wandy Delong, ofiary drugiej wojny światowej, został wyremontowany dzięki pomocy finansowej Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie. Na cmentarzu oczekiwali gości Daniela i Marian Durczokowie.

• Nawsie: Przy grobie Jury spod Grónia – Władysława Niedoby. Odwiedzono także grób Władysława Młynka. Z delegacją Konsulatu spotkali się były dyrektor Teatru Cieszyńskiego Karol Suszka oraz prezes MK PZKO Władysław Heczko. Zdjęcia: DANUTA CHLUP

NASI LEKARZE

Nie taki dentysta straszny

Czy wizyty u dentysty trzeba się bać? Czy w pewnym wieku wszyscy jesteśmy skazani na zęby „do szklanki”? Na te i inne pytania odpowiada karwińska stomatolog Mariam Szyja.

Generalnie ludzie nie lubią chodzić do dentysty. Skąd się to bierze?

– Nie taki dentysta straszny jak go malują. W dzisiejszych czasach stomatologia nie budzi już tylu negatywnych skojarzeń, bo staramy się, żeby wszystkie zabiegi przeprowadzać bezbolesnie i zwykle się to udaje. Dzisiaj np. miałam pacjentkę, która, niewiele brakowało, a podczas zabiegu zasnęłaby na fotelu dentystycznym. To prawda, że ludzie, którzy mają nieprzyjemne doświadczenia z przeszłości, są na początku trochę spięci. To jednak szybko mija i z każdą wizytą jest lepiej. Myślę, że te obawy z wizyty u dentysty wiążą się z przeżyciami, kiedy do dentysty chodziło się całą klasą. Dziś dzieci przychodzą do gabinetu razem z rodzicami. Widzą, jak mama spokojnie leży w fotelu i że nie ma się czego bać.

Zatem twierdzenie, że wizyta u dentysty musi boleć, to mit?

– Dzisiaj już na pewno. Choć kiedyś rzeczywiście było inaczej. Dostępne środki przeciwbólowe często wywoływały reakcje alergiczne, a pacjenci mdleli po ich podaniu. Lekarze obawiali się tego, w związku z czym stosowali je tylko w razie konieczności. Dziś ze znieczuleniem usuwamy nawet mleczone zęby.

Co spowodowało, że zdecydowała się pani pójść na stomatologię?

– Oboje moi rodzice pracowali w tym zawodzie i ja od szkoły podstawowej wiedziałam, że też chcę zostać dentystą. Zawsze uważałam, że to przyjemna praca, a także twórcza, bo trzeba szukać nowych rozwiązań, no i oczywiście potrzebna i pożyteczna. Zawsze też może mnie czymś zaskoczyć. W gabinecie stomatologa nie ma takich samych dwóch dni.

Z czym najczęściej ludzie przychodzą do pani?

– Najczęściej chodzi o badania profilaktyczne. Pacjenci, którzy robią je regularnie, rzadko przy-

chodzą z bólem zęba. Inna sytuacja jest w szpitalu na dyżurze. Tam ludzie zgłaszają się z problemami, które wymagają doraźnej interwencji i skala rozwiązywanych problemów jest zupełnie inna.

Trochę trudno mi uwierzyć, że profilaktyka wszystkiemu zaradzi...

– Ludzie przychodzą np. ze złamanym zębem w wyniku niespodziewanego zgryzienia czegoś twardego, dzieci z mleczakami do wyrwania. Natomiast klasyczne ubytki zębów naprawiamy właśnie przy okazji badań profilaktycznych. Ponieważ w czasie badań regularnie robimy prześwietlenia szczęki, ubytki wykrywamy o wiele wcześniej, niż one same dadzą pacjentowi znać o sobie. W tym sensie można więc powiedzieć, że profilaktyka zdąża zapobiec niemal wszystkiemu.

Pacjenci o niej pamiętają?

– Kiedy pacjent przychodzi na badanie profilaktyczne, od razu ustalamy termin następnej wizyty. Prócz tego wprowadziliśmy system wysyłania SMS-ów dla przypomnienia dzień przed zamówionym terminem.

Czy również w Karwinie odczuwalny jest brak dentystów?

– Jak najbardziej. Zwłaszcza że tutaj w Karwinie nie ma młodych dentystów. Ludzie nie wracają po studiach, otwierają praktyki w wielkich miastach. Dużo jest natomiast lekarzy, którzy pracują na emeryturze. Kiedy oni zdecydują się odejść, to dopiero będzie problem. Sytuację komplikuje dodatkowo wydłużający się średni czas leczenia. Np. kanałowe leczenie zęba, które kiedyś zajmowało dentyście pół godziny, teraz trwa półtorę. Wynika to ze stosowanych obecnie technologii, które są bardziej czasochłonne i nie da się ich przyspieszyć.

Czy w skrajnych przypadkach chory ząb może zagrażać życiu?

– Oczywiście, że tak. Np. pacjenci przed planowaną operacją zastawek serca muszą najpierw przyjść do nas, żeby dentysta wykluczył ewentualne stany zapalne pod zębami. To czasem łączy się z koniecznością usunięcia kilku, a na-

• Mariam Szyja wyznaje zasadę, że kiedy dentysta pracuje na siedząco, mniej cierpi jego kręgosłup. Fot. BEATA SCHÖNWALD

Kwestionariusz

Uczelnia: Wydział Lekarski Uniwersytetu Pałackiego w Ołomuńcu
Specjalizacja: stomatologia
Rok rozpoczęcia praktyki: 2009
Praktyka zawodowa: Klinika Chirurgii Szczękowo-Twarzowej Szpitala Uniwersyteckiego w Ostrawie 2009-2010, HELMARDENT s.r.o. w Karwinie od 2009 do dziś
Kontakt: HELMARDENT s.r.o., rynek Masaryka 6/5, Karwina-Frysztat

wet kilkunastu zębów. Jest to jednak konieczny zabieg, ponieważ w przeciwnym razie zapalenie przeniosłoby się również na nową zastawkę. Poza tym ząb może zagrażać życiu, kiedy pacjent ma nieleczonego ubytek, który przekształcił się w zapalenie nerwu i przyzębia, a nagromadzona ropa spowoduje opuchliznę. Ta później może zejść do gardła i spowodować, że pacjent się udusi. Dziś na szczęście bardzo rzadko się to zdarza, bo mamy antybiotyki. Bolącego zęba nie należy jednak bagatelizować.

Czy w pewnym wieku wszyscy jesteśmy skazani na sztuczną szczękę?

– Nie ma takiej reguły, że wszyscy będziemy musieli w pewnym wieku chować zęby do szklanki. Chociaż istnieją pewne predyspozycje genetyczne, to mimo wszystko pacjent, który dobrze troszczy się o swoje zęby, może je zachować nawet do wysokiego wieku. Miałam pacjenta, który miał 80 lat i pełne uzębienie.

Jak zatem dobrze dbać o zęby?

– Nastolatkom zwykle mówię tak: Nie musisz czyścić wszystkich zębów. Wystarczy, kiedy za-

dbasz o te, które chcesz, żeby ci zostały. Zasada jest prosta. Jeśli nie ma zawierającej bakterie płytki nazębnej, to zęby nie będą się psuły. Dobrym rozwiązaniem jest odwiedzenie higienistki stomatologicznej, która dokładnie poradzi, jak dbać o uzębienie. Radzę to zwłaszcza tym pacjentom, którzy nie mają swojego dentysty. (sch)

GROSZ DO GROSZA

Henryka Bittmar

Podatek różowy, czyli panie płacą więcej

Żyłka w kolorze różowym przeznaczona dla pań – to właśnie ten produkt stał się przed laty symbolem tzw. podatku różowego (po angielsku ping tax albo woman tax). Gospodarczego i marketingowego fenomenu, który od trzydziestu lat budzi emocje i gorące dyskusje w wielu krajach, Republiki Czeskiej i Polski nie łączy. Podatek różowy (który tak naprawdę podatkiem wcale nie jest) zwraca uwagę na różnice w cenach towarów konsumpcyjnych wyprodukowanych w wersji dla kobiet i tych, z których korzystają głównie mężczyźni. Zdaniem wielu konsumentek i konsumentów, ale także fachowców od marketingu i finansów podatek różowy jest jednym z przykładów dyskryminacji genderowej. Innymi słowy – za całkiem sporą część produktów dla pań trzeba zapłacić więcej, aniżeli za podobne lub takie same produkty przeznaczone dla mężczyzn. Słynna różowa żyłka to tylko jeden z przykładów.

Zaczęło się za oceanem

Temat podatku różowego po raz pierwszy pojawił się przed trzy-

dziestu z górą laty w Kalifornii. Stamtąd szybko rozprzestrzenił się po całych Stanach Zjednoczonych, a w krótkim czasie po całym świecie. W USA stanowi zresztą problem do dziś bardzo aktualny – według statystyk amerykańskie kobiety zarabiają o ok. 20 proc. mniej, aniżeli mężczyźni. Różnice w cenach produktów dla kobiet i mężczyzn w ostatnich latach były przedmiotem wielu dyskusji i badań, sfinansował je m.in. departament ds. konsumpcyjnych w Nowym Jorku. Urzędnicy porównali 400 produktów, które miały wersję dla kobiet i mężczyzn. Okazało się, że te „damskie” kosztowały o kilkanaście procent więcej. Dotyczy to głównie odzieży i środków higieny osobistej, a także kosmetyków i perfum. Porównano np. koszyk zawierający najważniejsze części garderoby dla kobiet i mężczyzn – dżinsy, koszulkę, sweter, bieliznę i skarpetki. Okazało się, że kobiety musiały zapłacić o ok. 7 proc. więcej, aniżeli mężczyźni. Z problemem podatku różowego przed czterema laty musiała zmierzyć się

także sieć Tesco w Wielkiej Brytanii. Paczka jednorazowych maszynek do golenia przeznaczonych dla pań kosztowała tam 1 funt, wersja dla mężczyzn była jednak o połowę tańsza. Produkty zaś różniły się faktycznie jedynie kolorem. W 2017 roku firma, po wielu skargach konsumentów, skapitułowała i zrównała ceny produktu. No bo dlaczego niby kobiety miałyby płacić więcej?

Panie więcej kupują?

Można spotkać się z opinią, że po prostu dentyści, iż... częściej i więcej kupują. Tak czy owak, podatek różowy to jeden z wielu przykładów perfidnej manipulacji konsumentem. W Polsce na przykład porównano pod tym kątem ceny artykułów kosmetycznych służących do pielęgnacji twarzy. Okazało się, że panie za takie artykuły zapłaciły nawet o 50 proc. więcej, aniżeli panowie. U nas jest podobnie. Słabą pociechą dla konsumentek może być fakt, że z badań, zarówno tych prowadzonych u nas, jak i za Atlantykiem,

wynika, że są też takie kategorie produktów, za które to mężczyźni płacą więcej. I tak na przykład za okulary panowie muszą zapłacić o 8 proc. więcej, aniżeli kobiety, w przypadku zegarków różnica sięga nawet 48 proc. To rzekomo dlatego, iż zegarek jest dla mężczyzny oznaką statusu i prestiżu, poza obrączką to jedyna „ozdoba”, jaką mężczyzna nosi na co dzień. Kobiety podobno do zegarków przywiązują mniejszą wagę, zatem i cena ich jest niższa. Inaczej jest w przypadku kosmetyków – panie je lubią i częściej wkładają do koszyka. I więcej płacą.

VAT nie bez winy

U nas podatek różowy jest często ukryty pod maską innego faktycznego podatku, mianowicie VAT (podatek od wartości dodanej, DPH). Na przykład środki higieny osobistej dla pań objęte są podatkiem w wysokości 21 proc., chociaż już od 2007 roku prawo europejskie zezwala na obniżenie stawki podatku dla tej właśnie kategorii produktów do poziomu 5 proc.

Do dziś jednak w połowie państw członkowskich artykuły higieny dla pań są objęte stawką podatku VAT porównywalną ze stawką na takie produkty, jak tytoń czy alkohol. Są kraje, które podatek obniżyły – na przykład Francja z 20 do 5,5 proc., Niemcy do 7 proc., Polska do 5 proc. W Irlandii z kolei środki higieny osobistej dla pań są całkowicie zwolnione z podatku VAT. U nas opodatkowanie takich produktów (a są to przecież artykuły pierwszej potrzeby, nie zaś żadne przedmioty luksusowe) należy stałe do najwyższych w Europie (gorzej mają tylko panie na Węgrzech). Jest jednak nadzieja, że w tym roku wreszcie się to zmieni. Na przykład VAT na tampony damskie miałyby wynosić nie 21 proc., a 10 proc. Takie zapowiedzi w każdym razie przed kilkoma miesiącami popłynęły z Ministerstwa Finansów RC. Czy ewentualne obniżenie stawki VAT znajdzie swoje odzwierciedlenie w cenach detalicznych, dopiero się okaże. Budżet państwa miałoby to w każdym razie kosztować ok. 300 mln koron. ▀

NASZE RODY /63/

Michael Morys-Twarowski

Dittrichowie

Dittrichowie to familia, która zasługuje, by poświęcić jej rozprawę liczącą co najmniej kilkanaście stron.

Pracowań na temat mieszczkańskich rodów z Cieszyńska jest stosunkowo niewiele, również Dittrichowie czekają na swojego badacza. Na marginesie innych poszukiwań znalazłem trochę informacji o tej rodzinie. Słowo „zarys” byłoby pewnym nadużyciem, to bowiem bardziej kilka puzzli, które ktoś może później wykorzystać odzwierając dzieje Dittrichów.

Czerwonoskórnik

Pierwszym Dittrichem, na którego natknąłem się w metrykach parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie, był Leopold Dittrich, syn Andrzeja. 9 czerwca 1782 roku w Cieszynie poślubił Teresę Mader. W metryce chrztu ich córki Teresy (ur. 1785) figuruje jako „Rothgärber”, co po polsku znaczy czerwonoskórnik. Jest to określenie garbarza, który barwił skóry na czerwono.

Przypuszczalnie – ale tylko przypuszczalnie, bo należałoby to zweryfikować na podstawie ksiąg metrykalnych i innych źródeł – ten Leopold to „Leopold Diettrich”, kordybanik działający w Cieszynie w latach 1780-1800, który pojawia się w „Słowniku artystów na Śląsku Cieszyńskim” Witolda Iwanka. Kordybanicy zajmowali się wyrobem barwnych skór, przeznaczonych na lepsze gatunki obuwia.

Na początku XIX wieku cieszyńską gospodę „Pod Błękitną Gwiazdą” dzierżał Leopold Dittrich. Może ten sam?

Budowniczy drewnianego basenu kąpielowego

W 1817 roku przyjął w Cieszynie prawa miejskie, czyli stał się pełnoprawnym mieszczaninem, Fryderyk Dittrich, cieśla, a zatem siostra Teodora, Rudolfa, Gotfryda i Wilhelma.

Teodor (1818-1891) był cieślą. W 1862 roku wybudował drewniany basen kąpielowy, co znawca dzieł nadolziańskiego miasta Mariusz Makowski nazwał „jedną z ostatnich prawdziwych ciesielskich robót w Cieszynie”. Zasiadał w wydziale gminnym. W 1867 roku wybrano go radnym, ale zrezygnował z tej funkcji („Gwiazdka Cie-

szyńska”, 1867, s. 96). Kiedy w 1878 roku założono Klub Techników w Cieszynie, został zastępcą prezesa. Jego żoną była Anna Monczka.

Rudolf (ur. 1822) był stolarzem. W 1857 roku poślubił Judytę „Grischek”. W 1864 roku pojawia się na liście członków Towarzystwa Jedwabniczego Śląska Austriackiego, zajmującego się propagowaniem uprawy morwy i hodowli jedwabników.

Gotfryd (1824-1881) był budowniczym miejskim. W 1869 roku nadbudował drugie piętro ratusza w Cieszynie. Przy tej inwestycji współpracował ze starszymi braćmi: Teodorem i Rudolfem. Żoną Gotfryda była Amalia Klimosz.

Wilhelm był cieślą, mieszkał w Cieszynie. W 1868 roku w wieku 34 lat ożenił się z Augustyną Zawacką („Zawatzki”). Zmarł we wrześniu 1910 roku, o czym wspominał „Schlesisches Tagblatt” (nr 250 z 5. 10. 1910, s. 2).

Zawody cieśli i budowniczego były tradycyjnymi zajęciami w rodzinie Dittrichów. Adalbert Dittrich, syn wspomnianego wyżej Teodora, występuje w 1870 roku w metryce ślubu jako „Baumeister” (czyli budowniczy). W tym samym roku zajął się remontem kościoła w Piotrowicach. Ze swojego zadania wywiązał się tak dobrze, że proboszcz Antoni Cieplik dziękował mu na łamach „Gwiazdki Cieszyńskiej”. Żoną Adalberta była Filomena z domu Khn, zmarła w 1908 roku („Neu Schlesische Zeitung”, nr 7 z 16. 1. 1908, s. 2).

Macocha teścia Strindberga

W 1839 roku Maria Dittrich, córka cieśli Fryderyka, a zatem siostra Teodora, Rudolfa, Gotfryda i Wilhelma, wyszła za mąż za Józefa Uhla. W chwili ślubu panna młoda miała 24 lata, pan młody był 41-letnim wdowcem. Z genealogicznych ciekawostek: synem Józefa z pierwszego małżeństwa był Fryderyk Uhl (1825-1906), znany dziennikarz, redaktor „Wiener Zeitung”, z kolei córka Fryderyka, Frida Uhl, wyszła za mąż za Augusta Strindberga, słynnego szwedzkiego pisarza i dramaturga.

Skąd to nazwisko?

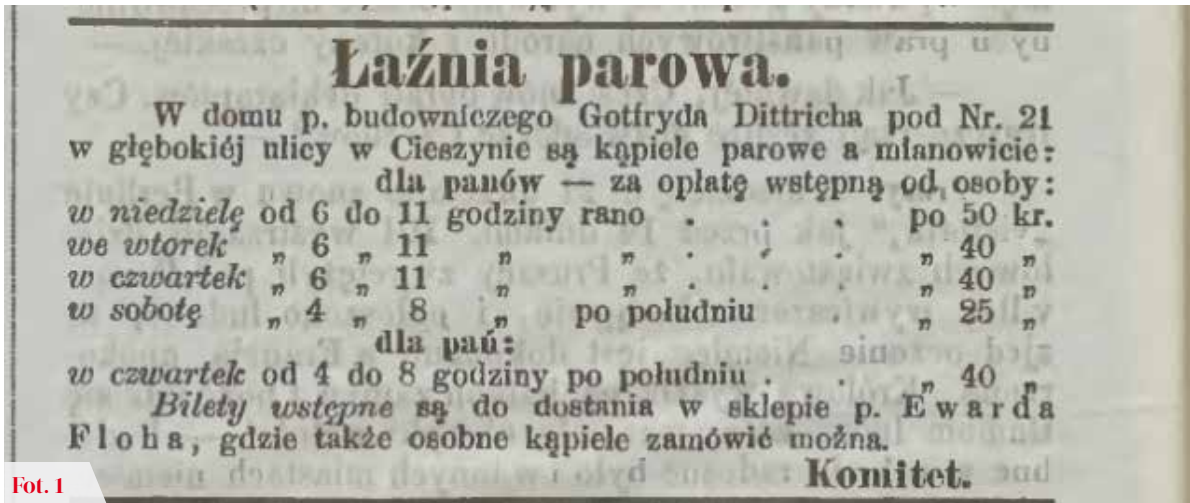
Nazwisko Dittrich najprawdopodobniej utworzono od imienia Dietrich, niemieckiego odpowiednika naszego Teodoryka.

Skąd ten ród?

W 1839 roku u Fryderyka Dittricha pracował Florian Dittrich, cieśla, urodzony w 1792 roku w Tarnowskich Górach. Może więc stamtąd wywodziła się cieszyńska linia rodu Dittrichów?

Gdzie doczytać?

- Witold Iwanek, „Słownik artystów na Śląsku Cieszyńskim”, Bytom 1967
- Dittrich – genealogia, <http://przodkowiezcieszyzna.blogspot.com/2021/03/dittrich-genealogia.html> (materiały do genealogii rodu).

Fot. 1

Co dalej?

Aby opracować dzieje rodu Dittrichów należałoby przede wszystkim przejrzeć dokładniej cieszyńskie księgi metrykalne, księgi adresowe, księgi gruntowe oraz niemieckie gazety, zwłaszcza „Silesie”. Jeżeli ktoś w przyszłości podejmie się tego zadania, mam nadzieję, że te kilka informacji zawartych w niniejszym artykule ułatwi mu pracę. ■

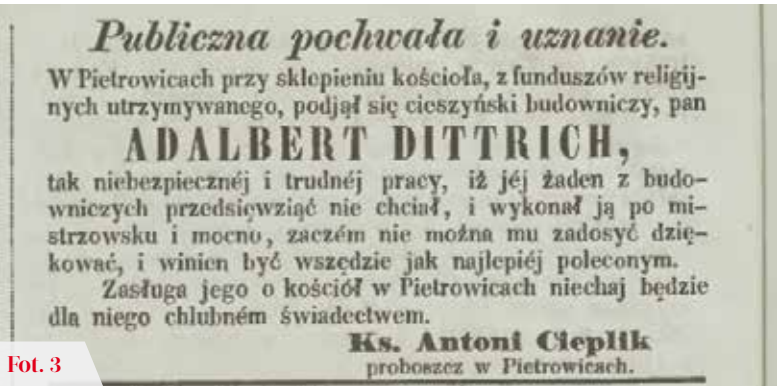

Fot. 2

Fot. 1
● Informacja o łaźni parowej w domu Gotfryda Dittricha w Cieszynie. Źródło: „Gwiazdka Cieszyńska”, 1870 s. 296.

Fot. 2
● Metryka ślubu Marii z domu Dittrich i Józefa Uhla. Źródło: Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Cieszynie.

Fot. 3
● Podziękowanie proboszcza Antoniego Cieplika z Piotrowic dla Adalberta Dittricha. Źródło: „Gwiazdka Cieszyńska”, 1870 s. 382. Zdjęcia: ARC

Fot. 3

Pamiętka pierwszego transportu

Muzeum Auschwitz organizuje Makcję społeczną w związku z 81. rocznicą deportacji pierwszych Polaków do niemieckiego obozu Auschwitz. Powstać ma wersja wideo książki o więźniach przywiezionych 14 czerwca 1940 r. Ich słowa odczyta młodzież.

W publikacji „Początki Auschwitz w pamięci pierwszego transportu polskich więźniów politycznych” autorstwa dyrektora placówki Piotra Cywińskiego fragmenty relacji byłych polskich więźniów zestawiono w siedmiu rozdziałach

tworzących płynnie opowiedzianą historię 728 mężczyzn, którzy m.in. 81. rocznicą deportacji pierwszych Polaków do niemieckiego obozu Auschwitz. Powstać ma wersja wideo książki o więźniach przywiezionych 14 czerwca 1940 r. Ich słowa odczyta młodzież.

Muzeum zaprosiło do udziału w społecznym przedsięwzięciu młodzież ze szkół ponadpodstawowych. Każdy fragment relacji byłego więźnia, który został zacytowany w książce, będzie odcytany przez inną osobę. Całość zostanie zmontowana w jeden film. Muzeum opublikuje go na swojej stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych w dniu rocznicy – 14 czerwca.

– To niezwykle ważne, by w aktywną pamięć o tych tragicznych wydarzeniach włączyć młode pokolenie. Nasza propozycja ma być takim dobrym impulsem do działania. Chcielibyśmy, by w projekt zaangażowali się uczniowie z całej Polski, a może i z zagranicy – powiedział rzecznik placówki Bartosz Bartyzel.

Muzeum czeka na zgłoszenia do 9 maja. Wybrane osoby otrzymają fragment relacji do samodzielniego nagrania oraz informacje techniczne.

W książce Cywińskiego byli więźniowie rozpoczynają swą opowieść od aresztowania i przewiezienia do więzienia w Tarnowie, a kończą najdłuższym apelem po pierwszej ucieczce z Auschwitz, która miała miejsce 6 lipca 1940 r.

Wśród zamieszczonych relacji są słowa Jana Komskiego, który przed wojną czytał o niemieckich obozach koncentracyjnych, ale nigdy nie przypuszczał, że i on się w nim znaj-

dzie. Bogumił Antoniewicz wspominał, że wśród więźniów pierwszego transportu większość stanowili ludzie młodzi. – Najstarsi z nas nie mieli powyżej lat 50. Pod względem pochodzenia społecznego, wykształcenia, wykonywanych zawodów byliśmy grupą niejednorodną. Znajdowało się wśród nas sporo uczniów gimnazjalnych, byłych wojskowych, inteligencji, byli też hrabiowie i chłopci. W pierwszym transporcie było też kilku Żydów; księży nie przypominam sobie – relacjonował po wojnie.

Dzieje.pl/PAP

WCZORAJ MINĘŁA 230. ROCZNICA UCHWALENIA KONSTYTUCJI 3 MAJA

Polska tradycja wolności

Konstytucja 3 maja, której kolejną rocznicę uchwalenia obchodziliśmy wczoraj, przeszła do historii jako druga po amerykańskiej spisana ustawa zasadnicza i jako wielki akt wolnościowy tamtej epoki – końca XVIII wieku. Porządkowała ona zasady ustrojowe państwa, stwierdzając zarazem, że „wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu”.

Zdzisław Krasnodębski*

Konstytucja głosiła równość praw obywateli, choć jeszcze nie wszystkich mieszkańców Polski czyniła obywatelami, będąc ostrożną w kwestii przemian stanowej struktury społecznej, co w epoce rewolucji, gdzie wkrótce równość usiłowano zaprowadzić także gilotyną, uznawano za zaletę. Gwarantowała wolności cywilne: „Bezpieczeństwo osobiste i wszelką własność, komukolwiek z prawą przynależną, jako prawdziwy społeczność węzeł, jako żenicę wolności obywatelskiej szanujemy, zabezpieczamy, utwierdzamy i aby na potomne czasy szanowane, ubezpieczone i nienaruszone zostawały, mieć chcemy”.

...

W przeciwieństwie do konstytucji amerykańskiej nie była jednak aktem ustanawiającym państwo, nadaniem sobie praw zasadniczych przez właśnie kształtujący się naród. Takim aktem założycielskim była w przypadku Polski unia lubelska z roku 1569. I to ona może być uznana za pierwszą polską konstytucję, gdyż tworzyła nową jednostkę polityczną, Rzeczpospolitą, i ustalała zasady sprawowania w niej rządów. Ale także i ona tylko podsumowała etapy od dawną trwającego jednoczenia się Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

W przeciwieństwie do innych krajów Europy, Polska nie ewoluowała od monarchii stanowej ku monarchii absolutnej, lecz w stronę Rzeczypospolitej, z mieszanym ustrojem, będąc zarazem monarchią elekcyjną i republiką, w której około 10 proc. mieszkańców miało

prawo wyboru króla i swoich przedstawicieli do sejmiku i sejmików.

Pojęcie wolności, które dominowało w tej rozległej terytorialnie Rzeczypospolitej Obojga Narodów – jak ją nazywano – przypominało to, które historycy idei odnaleźli we włoskich republikach miejskich. Jej obywatele chętnie porównywali ją ze starożytną republiką rzymską. Państwo w ich rozumieniu nie było „Lewiatanem” – tworem wyniesionym ponad naród polityczny, ponad społeczeństwo, lecz „rzeczą wspólną”, podtrzymywaną wspólnym działaniem, a wolność rozumiano nie tylko jako swobodę jednostki, lecz jako możliwość wspólnego decydowania o stanowiących prawach. Nie było w Polsce inkwizycji, nie było przesładowań innowierców – dopiero w reakcji na wyniszczającą inwazję protestanckiej Szwecji w 1655 r. zaczęto ograniczać tolerancję. Obywatele Rzeczypospolitej byli, można rzec bez przesady, najbardziej wolnymi ludźmi w Europie. I za takich się uważali. Z ich punktu widzenia monarchie absolutne nie były krajami wolnymi, ale odstraszającymi przykładami zniewolenia, gdzie nie było wolności słowa, gdzie szlachcic mógł być wtrącony do więzienia bez wyroku sądowego, a rząd wtrącał się do gospodarowania.

...

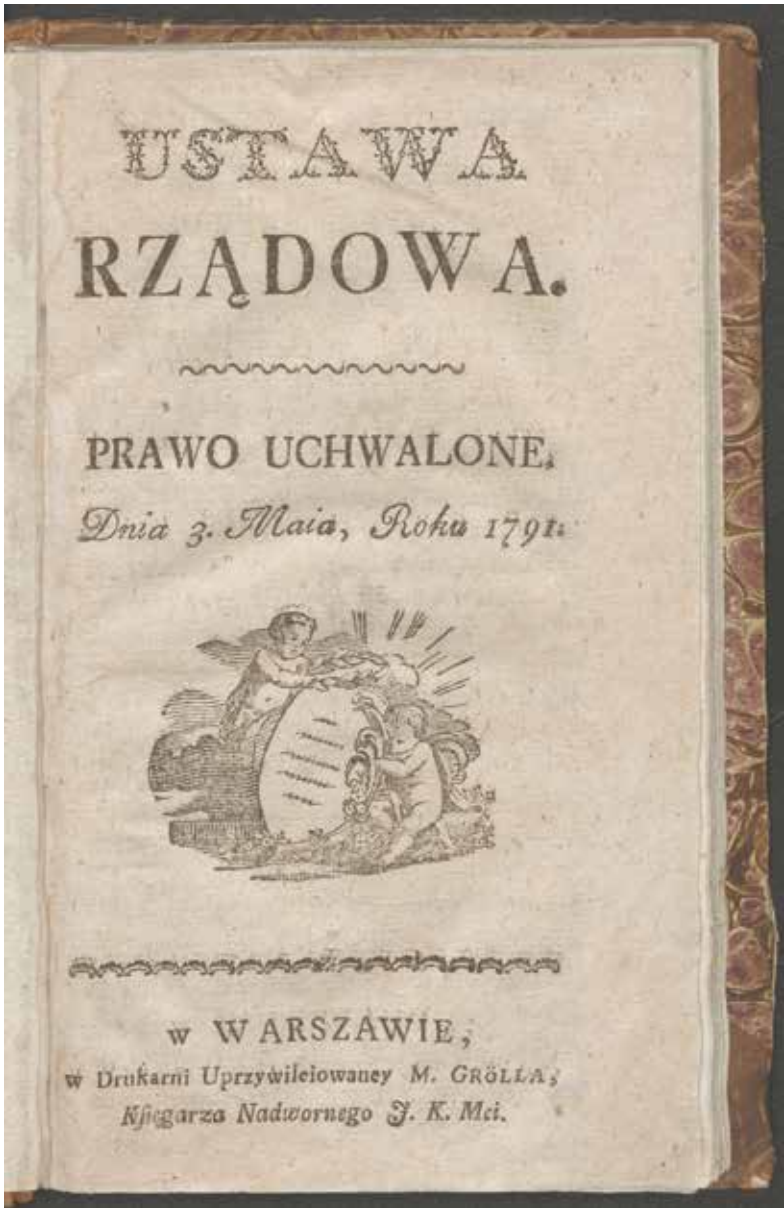
Dla luminarzy intelektualnych XVIII-wiecznej Europy, takich jak Diderot lub Wolter, admiraatorów oświeconych despotów, takich jak Katarzyna II czy Fryderyk II, ta polska wolność była ekscysem, czymś sprzecznym z rozumem. Także Kant utyskiwał, że Polska to taki kraj, w którym każdy chce być panem, a nikt nie chce być poddanym. Jednocześnie wytykano Po-

lakom, że wolność ta dotyczy tylko jednego stanu – szlachty.

Polski eksperyment z wolnością rzeczywiście stawał się coraz bardziej ryzykowny, zagrażając trwaniu państwa. Ustrój ten wymagał wielu cnót od obywateli, by wolność nie przekształciła się w samowolę i anarchię. Konstytucja 3 maja była próbą odzyskania sterowności i jednocześnie miała chronić państwo przed najazdem zewnętrznym i rozkładem wewnętrznym. Ograniczała wolność, by ją ocalić – wprowadzała monarchię dziedziczną, pozbawiała praw politycznych szlachtę nieposiadającą majątku, rozszerzała prawa mieszczań.

Ci, którzy przeciwko niej wystąpili, prosząc o interwencję carycy Katarzyny II, powoływali się na „kardynalne prawa” i starodawne wolności. Z lęku przed rzekomym despotyzmem wewnętrznym odwołali się do największej despotii Europy. Obce armie – pruska i rosyjska – skwapliwie „przywróciły porządek” i „praworządność”, niszcząc tę wyjątkową przestrzeń wolności.

Gdyby Rzeczpospolita przetrwała, historia Europy potoczyłaby się inaczej: tradycje klasycznego republikanizmu nie uległyby tak łatwo zapomnieniu, despotizm rosyjski pozostałby poza jej granicami, a militarystyka pruska zostałaby okiełznana. Utraciwszy niepodległość i zrozumiałwszy, że bez niej nie ma także pełnej wolności osobistej, Polacy dobijali się o nią przez cały wiek XIX, począwszy od powstania kościuszkowskiego w 1794 r. To polskie przywiązanie do wolności objawiło się także w wieku XX – w 1920 r. powstrzymaniem najazdu bolszewickiego na Europę, w 1939 podjęciem walki zbrojnej z III Rzeszą, w 1980 powstaniem „Solidarności”, w 1989 – przewyciężeniem komunizmu. ■

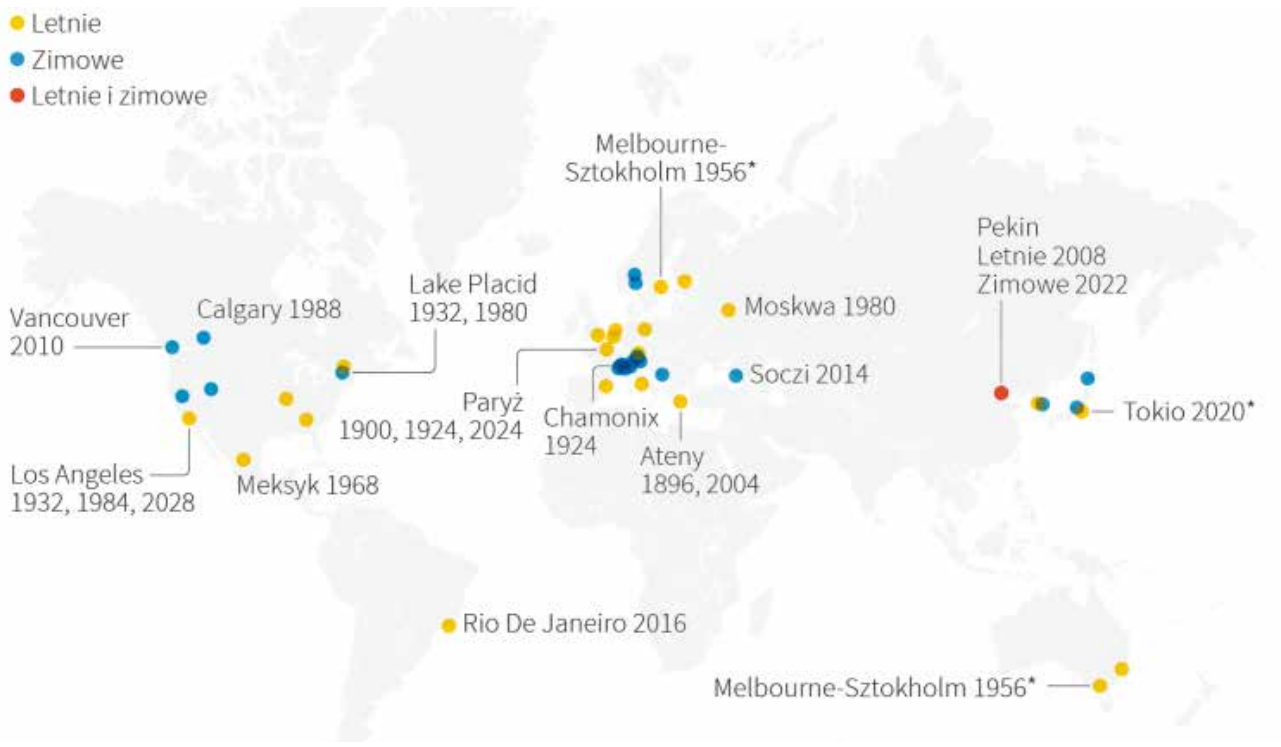
Prof. Zdzisław Krasnodębski jest socjologiem i filozofem polityki, wiceprzewodniczącym Parlamentu Europejskiego. Tekst publikowany równocześnie z polskim miesięcznikiem opinii „Wszystko Co Najważniejsze”, w ramach projektu realizowanego z Instytutem Pamięi Narodowej i KGHM.

Igrzyska ery nowożytnej

● 125 lat temu, 6 kwietnia 1896 r., w Atenach rozpoczęły się pierwsze igrzyska ery nowożytnej. Pomysłodawcą był baron Pierre de Coubertin, który dwa lata wcześniej powołał Międzynarodowy Komitet Olimpijski. Na grafice miasta gospodarze z podziałem na poszczególne kontynenty.

Królewska jazda, czyli przeżyjemy to jeszcze raz

Tradycji stało się zadość. Tak jak w 2011 i 2019 roku, również tym razem Stalownicy Trzyniec ze złotymi medalami ekstraklasy wyruszyli na podbój miasta w autokarze-kabrioecie. Słoneczny piątek rozgrzał ponownie serca kibiców hokeja!

Janusz Bittmar

W autokarze, który wyruszył po godzinie 16.00 od Werk Areny, podróżowali wszyscy hokeiści, którzy przyczynili się do zdobycia trzeciego w historii klubu złotego medalu ekstraklasy. Szoferem najdroższego autobusu w regionie był nie kto inny, jak wielki kibic trzynieckiego hokeja, były burmistrz miasta Igor Petrov.

Autokar z hokeistami na trasie po centrum miasta wszędzie zbierał gromkie owacje. Wśród kibiców nie zabrakło też czołowych przedstawicieli miasta i miejscowej huty, na czele z prezydent Trzyńca, Věra Palkovská.

A jak reagowali na wiatr we włosach sami hokeiści? – To piękne chwile, które zapamiętam na zawsze – stwierdził na gorąco bramkarz Ondřej Kacetl, jeden z bohaterów finałowej serii z Lišerem. Autokar zahaczył na trasie również o Hutę Trzyniecką. Industrialne klimaty spодobały się zwłaszcza tym hokeistom, którzy jeszcze nie mieli okazji zwiedzić huty podczas tradycyjnej wycieczki. – Jestem pod wrażeniem. Nie wykluczam, że w przyszłości wpadnę też do środka, zobaczyć, jak to wszystko działa – podzielił się wrażeniami z dziennikarzami Matěj Stránský, najlepszy strzelec zespołu.

Dla fotoreportera Petra Rubala była to trzecia sesja fotograficzna w roli głównej z trzynieckim autokarem-kabrioletem. – Cieszę się, że

dopisała pogoda, bo to ważne w takich sytuacjach. Dopisali też fani, bez nich nie byłoby tej pięknej atmosfery – powiedział „Głosowi” doświadczony fotograf, współpra-

cujący przez długie lata zarówno z trzynieckim hokejem, jak też drugą miejscową chlubą, hutą. Efekty jego piątkowej pracy możecie obejrzeć w fotogalerii.

Zdjęcia: PETR RUBAL

Trentino nie miało właściwie nic do powiedzenia w finale Ligi Mistrzów

Rai Sport,
włoska stacja telewizyjna

ZAKSA Kędzierzyn-Koźle pisze historię

43 lata czekaliśmy na wielki triumf polskiej siatkówki klubowej. Marzenia kibiców zrealizowali siatkarze ZAKSY Kędzierzyn-Koźle, którzy w finale Ligi Mistrzów pokonali Trentino Itas 3:1. Do tej pory jedynym polskim klubem, który triumfował w Lidze Mistrzów, był Płomień Milowice (1978).

● Złota drużyna w komplecie. Fot. ARC klubu

Janusz Bittmar

To moje najlepsze przeżycie na drodze trenerskiej i zapamiętam je do końca życia. Mam niesamowity kontakt z tą grupą zawodników i to jest coś, co zostanie z nami na zawsze – stwierdził ze łzami w oczach trener zwycięskiej drużyny, Nikola Grbić. Wzruszenia nie krył

też najlepszy rozgrywający ligi, Benjamin Toniutti. – Spełniły się moje dziecięce marzenia. Wygrać Ligę Mistrzów to zupełnie inne uczucie niż zdobyć mistrzostwo Europy z reprezentacją.

W finale, który odbył się w sobotę wieczorem w Weronie, polski zespół cudem uniknął tie-breaka, a spotkanie zakończył as serwisowy Łukasza Kaczmaraka. W drodze do finału ZAKSA

pokonała m.in. zespoły Cucine Lube Civitanova i Zenit Kazań, pokazując świetną, nowoczesną siatkówkę. Najlepszym zawodnikiem finału został wybrany Aleksander Śliwka.

Na dziś planowana jest wielka parada zwycięzców ulicami Kędzierzyna-Koźla. Siatkarze pojawią się w specjalnym „Zaksobusie”, spotkają się też z kibicami.

(jb)

RETROSKOP

Nie kto inny, jak Jan Furtok, znakomity napastnik „Gieksy” Katowice, a także niemieckich klubów Eintracht Frankfurt i Hamburger SV, był bohaterem ubiegłotygodniowego Retroskopu. Zdjęcie piłkarza było na tyle wymowne, że nie dziwi się, iż wszystkie wasze odpowiedzi były znów poprawne. Przypominam o zasadach zabawy – raz na cztery tygodnie do jednego z Was trafi voucher o wartości 500 koron do sieci sklepów Sportissimo.

PYTANIE NR 55

Na kanwie sobotniego sukcesu siatkarzy ZAKSY Kędzierzyn-Koźle w Lidze Mistrzów, o czym mowa w osobnym artykule, pozwoliłem sobie wyszperać archiwalne zdjęcie z siatkarskiego środowiska. Tym razem bez zbędnych słów.

Na odpowiedzi czekam do najbliższej niedzieli pod adresem: bittmar@glos.live.

(jb)

WEEKENDOWY SERWIS PIŁKARSKI

W czeskiej najwyższej klasie rozgrywek już na cztery kolejki przed końcem poznaliśmy nowego mistrza sezonu. Zgodnie z oczekiwaniami po złoty medal Fortuna Ligi sięgnęli piłkarze Slavii Praga, którzy o mistrzowskim tytule dowiedzieli się jeszcze przed meczem z Viktorią Pilzno, wygranym różnicą klasy 5:1. Do końca sezonu o przysłowiową pietruszkę będą też walczyły dwie nasze drużyny – MFK Karwina i Banik Ostrawa. W trudnej sytuacji znaleźli się natomiast piłkarze drugoligowego Trzyńca.

Banik w starciu z ratującym się przed spadkiem Brnem zaliczył w miarę poprawną pierwszą połowę i koszmarną drugą odsłonę. Czekanie na błędy rywala zakończyło się... popełnianiem własnych błędów i pasywną grą do samego końca. – To nie był najlepszy mecz w naszym wykonaniu. Drugi gol do siatki Brna pewnie ustawił przebieg rywalizacji, ale niestety nie udało nam się dołączyć drugiej bramki, co gorsza, sami nie upilnowaliśmy podczas stałego fragmentu gry Štepanovskiego – skomentował nieudane zawody trener Banika Ondřej Smetana. Ostrawianie do końca sezonu zagrają o przysłowiową pietruszkę. Najbliższe dni, a może nawet godziny będą więc stały pod znakiem konsolidacji drużyny przed nowym sezonem, włącznie z poszukiwaniem stałego, a nie tymczasowego trenera.

FORTUNA LIGA

PARDUBICE – KARWINA 2:2

Do przerwy: 1:1. Bramki: 33. Černý, 55. Cadu – 32. Qose, 80. Bartošák. **Karwina:** Ciupa – Leonardo Pereira (46. Tavares), Šindelář, Eduardo, Bartošák – Qose (67. Jursa), Jean Mangabeira – Čmelík (90. Sinyavskiy), Herc (67. Haša), Mikuš – Papadopoulos.

W tym meczu 90-minutowa drzemka zafundowali sobie obrońcy obu drużyn. Na losach spotkania w praskim Dolíčku, gdzie swoje mecze rozgrywają piłkarze Pardubic, zaważyły błędy w defensywie, a także trochę zbyt napięta atmosfera na murawie. Karwinacy po remisie z beniaminkiem rozgrywek do końca sezonu mogą już grać na luzie, walka o uratowanie pierwszoligowego bytu przestała ich bowiem dotyczyć. – Zabrakło nam koncentracji podczas stałych fragmentów gry. Ten element gry musimy poprawić w następnych meczach – zaznaczył szkoleniowiec Karwiny Jozef Weber. W poniedziałek zwirowanym spotkaniu akcje przelewały się z jednej strony na drugą, zaś z powodu fatalnej murawy w Dolíčku zespoły grały często z pominięciem linii środkowej. – To nie był futbol na miarę marzeń trenerów. Nam zabrakło dokładności w poczynaniach ofensywnych i defensywnych, ale myślę, że remis jest sprawiedliwym odzwierciedleniem wydarzeń – dodał Weber.

FNL

TÁBORSKO – TRZYNIEC 2:0

Do przerwy: 1:0. Bramki: 23. Tolno, 60. Nďiae. **Trzyniec:** Adamuška – Vaněk (75. Attah), Bedes, Foltyn – Omasta, Weber (46. Tĵiani), Habusta, Hýbl (46. Janoščín) – Celba (46. Bolf), Javůrek (57. Cienciala) – Samiec.

Gościom w meczu o przysłowiowych sześć punktów zabrakło jakości w ofensywie. Nie pomogły też zmiany, na jakie zdecydował się w przerwie trener František Straka. W całym spotkaniu trzynieczanie wypracowali sobie tylko dwie dogodne sytuacje podbramkowe, a to za mało, żeby myśleć o sukcesie w tak ważnym dla obu zespołów pojedynku. – Liczyliśmy na powtórkę z wtorku, kiedy to pokonaliśmy Viktorię Žižków. Tym razem jednak zabrakło nam pomysłu na rywala – stwierdził drugi trener Trzyńca, Tomasz Jakus.

Lokaty: 1. Hradec Kr. 49, 2. Lišeň 41, 3. Prošćejów 39,... 12. **Trzyniec** 23 pkt. Jutro: **Trzyniec** – Ujście nad Łabą (17.00).

(jb)

OSTRAVA – BRNO 1:1

Do przerwy: 0:0. Bramki: 53. Buchta – 79. Štepanovský. **Ostrawa:** Laštůvka – Sanneh (46. Nďe-fe), Svozil, Stronati, Fleišman – de

Fot. ARC

INFORMATOR

Smutny 1 maja bez Halinki Brannej

Tuż przed 1 maja odeszła na zawsze śp. Halinka Branna z Czeskiego Cieszyna. Używamy świadomie zdrobnienia jej imienia, jako jej długoletni przyjaciele, ale przede wszystkim dlatego, że tak się do niej i o niej w społeczeństwie mówiło.

1 maja był z nią związany w MK PZKO w Czeskim Cieszynie przez wiele dziesięcioleci. Dzięki niej ciesznicy, jako chyba jedyni obywatele ówczesnej Czechosłowacji, cieszyli się na obchody 1 maja. Niestrudzenie bowiem organizowała sławne wystawy pierwszomajowe w Klubie PZKO przy ul. Bożka z nieodłącznym poczekunkiem. Po obowiązkowym pochodzie ludzie spieszyli się, by jak najwcześniej obejrzeć wystawę prac naszych pań, ale także żeby dotrzeć do jelitka z kapustą czy wątróbki i wspaniałych ciastek oraz wypieków cieszyńskiego Klubu Kobiet MK PZKO, który Halinka przez wiele dekad ofiarne prowadziła. Pod jej kierownictwem na Klubie Kobiet zawsze można było polegać, a imprez Koła, które poza wystawami Klub obsługiwał, nikt chyba nie potrafi policzyć. Wykonała ogromny kawał bezinteresownej pracy społecznej. Uznanie jej zasług wpisem do Złotej Księgi ZG PZKO to byłby rzeczywiste tylko bardzo symboliczny akt.

Panią Halinkę wspominają wielkie rzesze jej wychowanków ze szkoły w Bystrzycy, gdzie najpierw uczyła, jak i z placówki w Trzyniecu i, gdzie pracowała większość życia zawodowego. Będąc już na emeryturze uczyła jeszcze w gnojnickiej szkole. Była przez uczniów cenionym i lubianym nauczycielem chemii. Wiele swoich uczniów doprowadziła z sukcesami do olimpiad chemicznych. Wiele studentów zawdzięcza jej odpowiednie przygotowanie do egzaminów z che-

mii. Nauczycielką była konsekwentną i bardzo lubianą wśród swoich uczniów, absolwentów i koleżanek oraz kolegów z grona nauczycielskiego. Dawano temu wyraz także na tradycyjnych corocznych spotkaniach absolwentów szkoły trzynieckiej, gdzie okazywano jej ogromną sympatię. Zresztą Halinka sama była duszą tych spotkań, a także wszystkich spotkań towarzyskich z przyjaciółmi i rodziną.

Ciesznicy doświadczały wyników jej zaangażowania jeszcze w jednej dziedzinie. Trudno sobie wyobrazić sukces kilkunastu zagranicznych wycieczek poznawczych MK PZKO w Czeskim Cieszynie-Centrum bez jej pomocy organizacyjnej. Koło organizowało również przez kilka lat wielką imprezę folklorystyczną na rynku w Czeskim Cieszynie.

W ostatnich latach popularne stało się wspólne koładowanie na cieszyńskim rynku. Halinka z mężem zabezpieczali uczestników przed chłodem swoim słynnym grzańcem.

W osobie Halinki odeszła ofiarna działaczka społeczna, energiczna, pracowita człowiek, jakich mało, który może służyć za przykład następnym polskim generacjom. Jesteśmy przekonani, że tam – na górze – Halinka na pewno zorganizuje jakąś wystawę, a może nawet zziębniętym aniołkom poda dobrego grzańca. Na jej zaangażowanie aniołowie mogą z całą pewnością liczyć.

Wdzięczni przyjaciele
Małgorzata i Zygmunt Rakowscy

Firma Okna Niedoba przyjmie pracownika na stanowisko REFERENT/REFERENTKA SPRZEDAŻY I WYCEN

- Obowiązki:**
- pozytywna komunikacja z klientem, prezentacja towarów i usług
  - fachowe sporządzanie ofert cenowych
  - rzetelna obsługa spraw administracyjno-biurowych
- Wymagania:**
- wysoka kultura osobista
  - zdolności komunikacyjne
  - lojalność, samodzielność, pracowitość
  - wykształcenie średnie
  - umiejętność pracy na PC, MS Office, poczta elektroniczna
  - wykształcenie budowlane, znajomość języka polskiego i prawo jazdy kat. B mile widziane
- Oferujemy:**
- motywujące wynagrodzenie
  - umowę o pracę na pełny etat w przyjaznym środowisku pracy
  - benefity socjalne
  - miejsce pracy w Trzyniecu o stałym czasie pracy

Dołączamy za wyrażone zainteresowanie i przesłanie życiorysu z aktualnym zdjęciem na e-mail: okna.niedoba@gmail.com. Wybrani kandydaci będą zaproszeni do rozmowy osobistej. Prosimy o dopisanie następującej klauzuli: Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w mojej ofercie pracy dla potrzeb niezbędnych do realizacji procesu rekrutacji.

GE-261

Nie żyje Bronisław Cieślak

Smutna wiadomość napłynęła z Warszawy. W wieku 77 lat zmarł Bronisław Cieślak, aktor znany z kultowej serii kryminalnej „07 zgłoś się”.

Bronisław Cieślak, odtwórca postaci porucznika Borewicza w serialu „07 zgłoś się” (lata 1976-1989), oprócz aktorstwa związał swoje zawodowe życie również z dziennikarstwem. Był dziennikarzem zarówno Telewizji Polskiej, jak też Polskiego Radia, a na przełomie

wieku również rzeczniczką prasowym klubu Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD). Próbował też kariery politycznej – dwukrotnie ubiegał się o mandat poselski, ale bezskutecznie. **(jb)**

• Bronisław Cieślak. Fot. mat. prasowe

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ĆT1 SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ĆT2, niedziela od godz. 19.30.

POLSKIE AUDYCJE: po-pt. godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzyniec 105,3 MHz.

RADIO KATOWICE: „U Polaków za Olzą” – niedz. godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

PTTS „BŚ” – Zaprasza 5. 5. na Spacer z „Beskidem” z Pacałówki do Cierlicka. Na trasę koło zbiornika wodnego o długości około 4 km wychodzimy o godz. 9.15. Dojazd na Pacałówkę (przystanek Životice-Pacałówka): z Cz. Cieszyna – pociągami o godz. 8.45 do Olbrachc, dalej autobusem nr 402 w kierunku Hawierzowa o godz. 9.07; z Karwiny – autobusem nr 582 z Karwiny-Frysztatu do Olbrachc, dworzec kolejowy. Dalej autobusem nr 402 w kierunku Hawierzowa o godz. 9.07; z Hawierzowa – autobusem MHD nr 413 (Hawierzów, dworzec kolejowy) o godz. 8.49, przystanek na ul. Cieszyńskiej o godz. 9.01. Przypominamy o przestrzeganiu aktualnych obostrzeń epidemiologicznych!

▲ 8. 5. – na ten dzień mieliśmy zaplanowany dalszy ciąg poznawania i odkrywania Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Z przyczyn wiadomych wyjechać na tę wycieczkę nie możemy, więc proponujemy wędrowkę z Trzyna (przystanek kolejowy Trzyniec-Centrum) do Wędrzyn przez Wróżną – https://mapy.cz/s/hodusopola – około 11 km, trasę można skrócić. Odjazd pociągu do Trzyna z: Hawierzowa – o godz. 7.45 (przesiadka w Cz. Cieszynie), z Karwiny o godz.

8.02, z Cz. Cieszyna o godz. 8.20, z Nawsia o godz. 8.15. Kierownik: Jan Walek, tel. +420 721 413 926.

11. 5. Z Kunczyc pod Ondřejníkem przejdziemy przez cały maszynowy Ondřejník, zaliczając jego najwyższy szczyt Skalkę – 964 m n.p.m. i zjeździemy do Frydlantu nad Ostrawicą – https://mapy.cz/s/necavehuhe. Długość trasy 11 km. Dojazd do Kunczyc p/O: z Karwiny – pociągami z przesiadkami: Karwina godz. 8.02, Cz. Cieszyn godz. 8.43, Frydek-Místek godz. 9.27. Z Trzyna – autobusem do Frydku, dalej pociągami – Trzyniec – dworzec autobusowy, godz. 8.15. Z Suchej Górnej – pociągami z przesiadką o godz. 8.25, Ostrawa-Kunczyce o godz. 9.02. Kierownik: Edek Jursa, tel. 603 887 418.

OFERTY

MAŁOWANIE DACHÓW i płotów, skrobanie, 3 x lakier, 140 kc/m2 z farbą. Balicki, tel. 732 383 700. GE-160

ZAPISY

CZ. CIESZYN – Zapisy do przedszkoli przy ulicy Akacjowej, Grabińskiej, Moskiewskiej i Polnej (Sibica) odbędą się w terminie 3-14. 5. bez udziału dzieci. Zgłoszenia w formie elektronicznej i szczegółowe informacje można uzyskać pod adresem www.zpspesin.cz lub osobiście w poszczególnych placówkach w dniach 4. 5. oraz 10. i 11. 5. w godz. 10.00-16.00. Zapraszamy.

ŻYCZENIA

Dnia 6 maja obchodzi jubileusz

pani HALINA PILCHOWA
z Orłowej-Lutyni

Mamie, Babci i Prababci bukiet najwspanialszych życzeń zdrowia, uśmiechu, szczęścia i radości każdego dnia wręczają najbliżsi. GE-250

WSPOMNIENIA

Dnia 2 maja 2021 minęła 50. rocznica śmierci

śp. LEONARDA BONCZKA
nauczyciela Polskiej Szkoły Wydziałowej w Karwinie-Solcy

O chwilę wspomnień i modlitwę proszą najbliżsi. GE-267

Dnia 6 maja 2021 minie dziesięć lat, kiedy na zawsze opuściła nas

śp. JADWIGA NASTULCZYK
z domu Kupczyk, z Karwiny

Wszystkich, którzy zachowali Ją w pamięci, o chwilę wspomnień proszą mąż Józef z synami Stanisławem i Piotrem. RK-030

NEKROLOGI

Pan moim pasterzem, nie brak mi niczego. Pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach, prowadzi mnie nad wody, bym odpoczął. Ożywia mnie na nowo, prowadzi mnie po włościwych ścieżkach przez wzgląd na swoje imię. Choćbym kroczył ciemną dolinę, zła się nie ulknę, bo Ty jesteś ze mną!

Psalms 23

Dotknięci bolesną stratą zawiadamiamy, że dnia 29 kwietnia 2021 opuściła nas w wieku 82 lat nasza Ukochana Żona, Mamusia, Babcinka, Teściowa, Szwagierka, Kuzynka i Ciocia

śp. HALINA BRANNA

z domu Brzuska,
emerytowana nauczycielka

Była opoką Rodziny, osobą o wielkim sercu, pełną radości życia i miłości do ludzi.

Pogrzeb Drogiej Zmarłej odbędzie się w czwartek 6 maja 2021 o godz. 15.00 z kościoła Najświętszego Serca Jezusowego w Czeskim Cieszynie na miejscowy cmentarz.

Mąż Henryk, córka Ewa i syn Piotr z rodzinami. GE-260

Zarząd Miejsowego Koła PZKO w Czeskim Cieszynie-Centrum składa mężowi, córce i synowi z rodzinami wyraz serdecznego współczucia i żalu z powodu zgonu

śp. HALINY BRANNEJ

wieloletniej działaczki PZKO oraz kierowniczki Klubu Kobiet MK, ofiarnej organizatorki wielu imprez, a przede wszystkim ciepłej, serdecznej i niezmiennie uśmiechniętej osoby. Na zawsze pozostanie w naszych sercach i pamięci. GE-263

A gdy przyjdzie godzina mojego zachodu, Zajde jak słońce: jasne do ostatniej chwili. Nigdy nie będę drzewem, co dumne za młodo, Z wiekiem ku ziemi się chyli...

Gdy przyjdzie czas odlotu do krainy innej, To odleć w porwie szczęścia i natchnienia. Jak ptak, co uciekając z ziemi niegościnniej, Ziemię na niebo zamienia...

Z głębokim żalem przyjęliśmy smutną wiadomość, że zmarła nasza Najdroższa Koleżanka

pani HALINKA BRANNA

która była wspaniałym pedagogiem i wielkim autorytetem dla wielu ludzi

Dotknięci tą smutną wiadomością pragniemy wyrazić głębokie współczucie całej Rodzinie Zmarłej.

Dyrekcja i pracownicy Polskiej Szkoły Podstawowej im. Gustawa Przeczka w Trzyniecu. GE-269

Wyrazy głębokiego współczucia i słowa otuchy Rodzinie i Bliskim z powodu śmierci naszej Koleżanki

śp. HALINY BRANNEJ

składa zarząd oraz członkowie Klubu Nauczycieli Emerytów. GE-262

Z ogromnym smutkiem i bólem przyjęliśmy wiadomość o zgonie naszej Koleżanki

śp. HALINY BRANNEJ

Składamy wyrazy szczerzego współczucia i żalu całej Rodzinie i bliskim. Halinka na zawsze pozostanie w naszych sercach. Koleżanki i koledzy z klasy maturalnej r. 1956. GE-259

Wyrazy serdecznego współczucia całej Rodzinie z powodu zgonu naszej długoletniej koleżanki i przewodniczącej Klubu Kobiet MK PZKO w Cz. Cieszynie-Centrum

śp. HALINY BRANNEJ

składa Sekcja Kobiet Zarządu Głównego PZKO w Cz. Cieszynie. GE-266

Można odejść na zawsze, by stale być blisko...

Ks. Jan Twardowski

Z głębokim smutkiem i żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

śp. HALINY BRANNEJ

naszej wieloletniej koleżanki i nauczycielki

Wyrazy głębokiego współczucia całej rodzinie składa dyrekcja, pracownicy oraz wychowankowie Szkoły Podstawowej i Przedszkola Im. Jana Kubisa w Gnojniku. GE-270

PROGRAM TV

WTOREK 4 MAJA

TVC 1

5.59 Studio **6 9.00** Wezwijcie położną (s.) **9.55** Uśmiechy Jaroslava Duška **10.30** List do ciebie **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Wszystko, co lubię **14.30** Wszystko dla damy **14.50** Wszystko-party **15.45** Wezwijcie położną (s.) **16.40** Podróżomania **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Posterunkowy Topinka (s.) **21.00** Czarni baronowie (s.) **21.55** Marta i Věra (s.) **22.55** Komiczny na piątek **23.55** Kryminolog (s.) **0.55** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Cudowne przedszkole **9.00** Cudowna planeta **9.50** Heliopolis – miasto słońca **10.45** Serengeti **11.45** Rytuały Sri Lanka **12.05** Nie poddawaj się plus **12.30** Nie poddawaj się **13.00** 24 godziny praskiego metro **13.30** Ostatnie tajemnice trzeciej rzeszy **14.20** Wielka wojna **15.15** Na ratunek Nowemu Jorkowi **16.00** Królestwo natury **16.30** Psy – niesamowite zwierzęta **17.20** Burgundia **18.15** Po Czechach nie tylko śladami sportu **18.45** Wieczorynka **18.50** Wieś Bohnice **19.00** Na rowerze **19.15** Magazyn religijny **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Stealth: Niewidzialne samoloty **21.00** Dzień zwycięstwa w Europie **21.50** Prowincjonalne miasteczko **E 23.20** Grantchester (s.) **0.05** McMańia (s.).

NOVA

5.55 Śniadanie z TV Nova **9.05** Ulica (s.) **10.00** Spece (s.) **11.00** Co o tym sądzą Czesi **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Krok za krokiem (s.) **12.55** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **14.05** Castle (s.) **15.00** Dr House (s.) **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Co o tym sądzą Czesi **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Anatomia życia (s.) **21.30** Misja nowy dom **22.40** Weekend **23.40** Dr House (s.) **1.20** Castle (s.).

PRIMA

6.15 Astro Boy (s. anim.) **7.00** Nowy dzień **8.05** M.A.S.H. (s.) **8.50** Pielegniarki (s.) **10.10** Bicie serca (film) **12.05** Strażnik Teksasu (s.) **13.00** Policja Hamburg (s.) **15.00** Agenci NCIS (s.) **15.55** Policja w akcji **16.55** Wiadomości kryminalne **17.15** Like House **17.50** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda **19.55** Showtime **20.15** Slunečná (s.) **21.35** 7 przypadków Honzy Dědką **22.50** Sześć grilluje **23.35** Like House **0.10** Policja w akcji **1.05** Agenci NCIS (s.).

ŚRODA 5 MAJA

TVC 1

5.59 Studio **6 9.00** Wezwijcie położną (s.) **9.55** Pr. rozrywkowy **10.35** Posterunkowy Topinka (s.) **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Nie wahaj się i kręć **14.55** Zawodowcy (s.) **15.45** Wezwijcie położną (s.) **16.45** Podróżomania **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Panoptikum miasta Pragi (s.) **21.10** Hercule Poirot **21.35** Like House **23.40** Sprawy detektyw Murdocha (s.).

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Cudowne przedszkole **9.00** Najwspanialsze zwierzęta naturalne **9.50** Psy – niesamowite zwierzęta **10.45** Nasza wieś **11.10** Folklorika **11.40** Magazyn chrześcijański **12.05** Tuaregowie **13.00** Przez ucho igielne **13.30** Tubylcy, zwierzęta i ja **14.20** Telewizyjny klub niesłyszących **14.50** Wielka wojna **15.45** Prowincjonalne miasteczko **E 17.10** Damy w Spitfire'ach **18.00** Praskie powstanie w maju 1945 **18.45** Wieczorynka **18.55** Wyprawa Grand Canyon **19.20** Kawałek drewna **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Z kucharzem dookoła świata **21.05** Podróż po Santo Domingo **21.35** Legendy czeskiej piłki nożnej **22.00** Lotnicze katastrofy **22.50** Gomorra (s.) **23.40** Tęsknota za wolnością.

tym sądzą Czesi **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Tajemniczy szef **21.35** Zamierzamy się żonami **22.45** Agenci NCIS (s.) **23.40** Dr House (s.) **1.25** Castle (s.).

CZWARTEK 6 MAJA

TVC 1

5.59 Studio **6 9.00** Wezwijcie położną (s.) **10.00** Panoptikum miasta Pragi (s.) **11.00** Wszystko, co lubię **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Sama w domu **14.00** Pudelko **14.20** Hercule Poirot (s.) **15.50** Wezwijcie położną (s.) **16.45** Wszystko, co lubię **17.15** AZ kwiz **17.40** Czarne owce **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Posterunkowy Topinka (film) **21.00** Gejzer **21.35** Pr. dyskusyjny **22.30** Na tropie **22.55** Rocco Schiavone (s.) **0.35** AZ kwiz.

TVC 2

5.59 Dzień dobry **8.30** Cudowne przedszkole **9.00** Niesamowity świat młodych **9.45** Burgundia **10.40** Wynałazki Leonarda da Vinci **11.45** Daślav Sitenký **12.00** Samoloty myśliwskie **12.45** Poszukiwania rzeźnika z Lyon **13.45** Duże maszyny **14.30** Stealth: Niewidzialne samoloty **15.25** Kwartet **15.55** Design **16.20** Tuaregowie **17.15** Alaska **17.45** Legendy czeskiej piłki nożnej **18.15** Podróż po Santo Domingo **18.45** Wieczorynka **18.55** Przygody nauki i techniki **19.30** Wierchowki gór z V. Čechem **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Kamera w podróży **21.00** Po Czechach śladami sportu **21.30** Wyścig z czasem **22.00** Krew zaginionego (film) **0.10** Queer **0.40** Morderstwa w Walhali (s.).

NOVA

5.55 Śniadanie z TV Nova **8.45** Ulica (s.) **9.45** Zamierzamy się żonami **11.00** Co o tym sądzą Czesi **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Krok za krokiem (s.) **12.50** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **14.05** Castle (s.) **15.00** Dr House (s.) **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.30** Co o tym sądzą Czesi **18.30** Ulica (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Przychodnia w różnym ogrodzie (s.) **21.45** Gwiezdne życie **22.15** Agenci NCIS (s.) **23.10** Dr House (s.) **0.55** Castle (s.).

PRIMA

6.15 Astro Boy (s. anim.) **7.00** Nowy dzień **8.10** M.A.S.H. (s.) **8.50** Pielegniarki (s.) **10.10** Nadzieja (film) **12.00** Strażnik Teksasu (s.) **12.55** Policja Hamburg (s.) **14.55** Agenci NCIS (s.) **15.55** Policja w akcji **16.55** Wiadomości kryminalne **17.15** Like House **17.50** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda **19.55** Showtime **20.15** Slunečná (s.) **21.30** Mroczny Kraj (s.) **22.55** Głina (s.) **0.10** Like House **0.50** Policja w akcji.

POLECAMY

• Heliopolis – miasto słońca

Wtorek 4 maja, godz. 9.50

TVC 2

• Damy w Spitfire'ach

POSTSCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

MINIKWADRAT MAGICZNY I

Poziomo i pionowo jednakowo:

1

2

3

4

1

2

3

4

1. drąży podziemne korytarze w ogródku

2. krótki włoszek na powiece

3. efekt reakcji kwasu z alkoholem

4. miejsce urodzenia apostoła Pawła

Wyrazy trudne lub mniej znane: ESTER

MINIKWADRAT MAGICZNY II

Poziomo i pionowo jednakowo:

1

2

3

4

1

2

3

4

1. przestarzałe spływy rzeczny lub opera Stanisława Moniuszki

2. cienka lina

3. cerkiewny obraz na desce

4. producent szwedzkich samochodów i samolotów

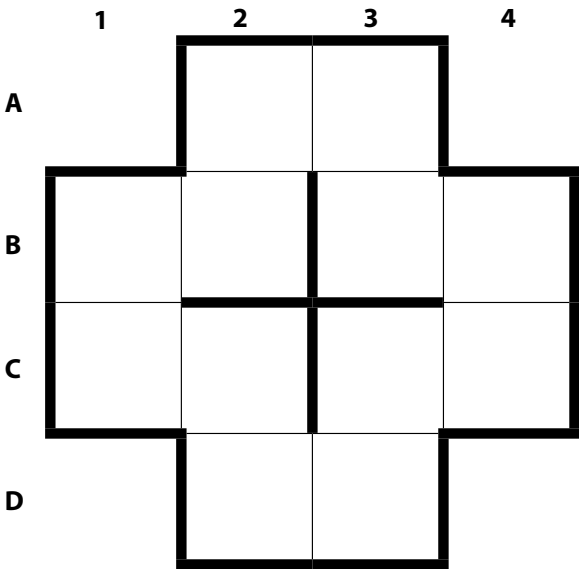
Wyrazy trudne lub mniej znane: FLIS

KRZYŻÓWKA SYLABOWA

POZIOMO: **A.** badana przez speleologa **B.** mały dach - żółta..., czyli Azjaci **C.** budowana w poprzek rzeki - anglosaska jednostka objętości (ok. 4l) **D.** podwodna skała koralowa
PIONOWO: **1.** oznaczenie dnia, miesiąca i roku **2.** zielone kuleczki na talerzu - duch, zjawą, zmora, widziadło **3.** brutto minus netto - niechący wyszło niegrzecznie, czyli nietakt **4.** elegancki, reprezentacyjny pokój

Wyrazy trudne lub mniej znane: GALON, TARA

ARYTMOGRAF

Rozwiązaniem arytmografu jest przysłowie japońskie.

	10	13	4	12	14	13	4		3	2	12	4	5	3	6	
7	11	15	8	9	4	10	2	15	16		1	11	10	11	12	13

1-2-3-4-5-3-6 akty wyłączności, dokumenty chroniące wynalazki, oryginalne usprawnienia
7-8-9-4-10-11 buk, sosna lub grab
12-13-14-13-4-8 aromatyczny, słodki napój alkoholowy, sporządzany zwykle ze spirytusu, cukru o owoców lub ziół
1-2-15-16-14 łapie muchy w sieci

LOGOGRYF ŁUKOWY

Rozwiązaniem dodatkowym logogryfu jest dokończenie fraszki Jana Izzydora Sztaudyngera:
„Do karuzeli wsiadacie,
A chodźcie w ...”

1. organ filtrujący krew

2. pewien obszar ziemi, np. pod zabudowę lub uprawę

3. klub piłkarski z Ostrawy

4. palona zamiast papierosa

5. chóralny lub solowy

6. jeden z krasnoludków królowej Śnieżki

7. kłamra spinająca pękające mury

8. irytacja, furia, agresja

9. rogaty znak zodiaku

10. personel, reprezentacja, team

11. imię Williisa, aktora z cyklu filmów „Szklana pułapka”

12. gwałtowny wicher towarzyszący burzy

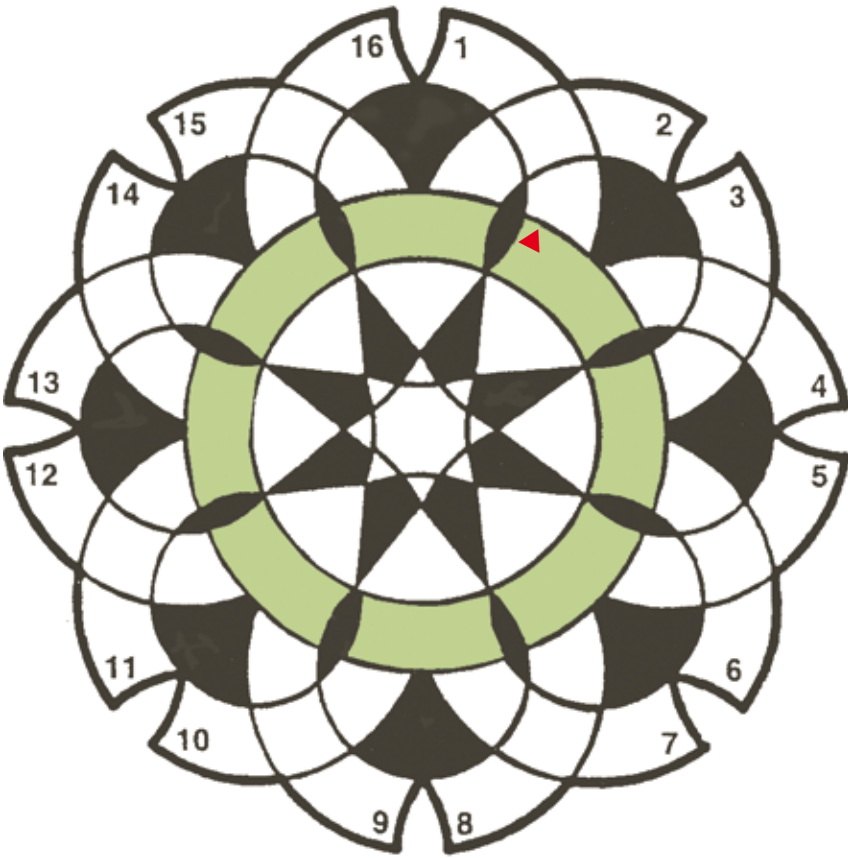
13. samochód Formuły 1 lub meteor dużej wielkości

14. buty sprintera lub broń jeża

15. inaczej obszar wodny

16. duży okręt wikingów

Wyrazy trudne lub mniej znane: ANKRA, SKEID

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana książka. Rozwiązania prosimy przysyłać na e-mail: info@glos.live. Termin ich nadsyłania upływa w piątek 14 maja 2021 r. Nagrodę z 20 kwietnia otrzymuje **Marta Mattes z Trzyńca**. Autorem dzisiejszych łamigłówek jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie krzyżówki sylabowej z 20 kwietnia:
A. STOPA **B.** BOŻEK/RADA **C.** SAKWA/SUMA **D.** GONTY
1. BOSAK **2.** STOŻEK/WAGON **3.** PARA/SUTY **4.** DAMA
Rozwiązanie minikwadratu magicznego I z 20 kwietnia: **1.** SPAM **2.** PABLO **3.** ALKAD **4.** MODA
Rozwiązanie minikwadratu magicznego II z 20 kwietnia: **1.** KLON **2.** LESKO **3.** OKAPI **4.** NOIR
Rozwiązanie logogryfu łamanego z 20 kwietnia: O, JAK TO TRUDZI